

„GLASBENA MATICA“ V LJUBLJANI.

XLII. DRUŠTVENO LETO. XXII. LETO REDNIH DRUŠTV. KONCERTOV.

V nedeljo 23. novembra 1913. zvečer ob 1/28. uri

v dvorani „Mestnega doma“

KONCERT.

Sodelujejo: **Valborg Svärdström**, slavna švedska koncertna in operna pevka; **Georges Széll**, odličen 16 letni klavirski virtuoz, komponist in dirigent; **A. Tarnay**, profesor in koncertni pianist.

VZPORED:

I. Del.

1. Verdi: Arija „Violette“ iz opere „Traviata“. Poje gospa **V. Svärdström**.
2. Chopin: Sonata v **H-molu**. Svira g. **Georges Széll**.
3. Pet skandinavskih pesmi:
 - a) H. Alfvén: Hos drottning Margaretha — **Pri kraljici Margeriti**. — Junker Nils poje in se spremlja na lutnji. Švedska balada.
 - b) E. Sjögren: I de sidste Öjeblikke — **V poslednjem trenutku**. — Iz danščine.
 - c) H. Kjerulf: Synnöves sang — **Labodji spev**. — Iz danščine.
 - č) Bror-Beckmann: Vinden — **Veter**. — Iz danščine.
 - d) Dannström: Gänmal svensk Folksdans. — **Staro-švedski narodni ples**. Poje gospa **Valborg Svärdström**.

II. Del.

4. Čajkovskij-Pabst: Parafraza na motive iz opere **Evgen Onegin**. Svira gospod **Georges Széll**.
5. Delibes: Les filles de Cadix — **Kadiška dekleta**. — Poje gospa **Valborg Svärdström**.
6. Rihard Strauß-Georges Széll: Till Eulenspiegel — **Vesele burke**. — Koncertna parafraza na R. Straußovo veliko simfonično skladbo. Svira g. **Széll**.
7. Massenet: Gavota iz opere „Manon“. Poje gospa **Valborg Svärdström**.

Pevske točke gospe Valborg Svärdström spremlja g. profesor A. Tarnay.

CENE PROSTOROM: Sedeži po 4, 3 in 2 K. Stojišča po K 1·20, za dijake po 60 h. Predprodaja vstopnic v trafiki gdč. J. Dolenčeve v Prešernovi ulici in na večer koncerta od 7. ure naprej pri blagajni. — Vspored in besedilo pevskim točkam po 20 h istotam.

Besedilo.

Sledeči prevodi danske in švedske lirike so samo kot razlaga izvirnikov in podajajo samo vsebino poezije v prozi.

I.

Hos drottning Margaretha.

Švedska.

Hvad skall jag väl sjunga,
O Drottning, befall:
Min luta är stämd . . .
Skall jag sjunga om hänsloernas
Vilda svall,
Om hat och hämd?
Skull jag kyäda för dig om riddarebragd
Pa främmande strand,
Om hjälten, som slumrar, i gravfen lagd
I det heliga land?
Skall jag sjunga om kärlek i ungdomensvar
Da dagen ej dör?
Nej, nej, för dig min drottning jag
Din riddare hör. [stängarne slar,

Om jag axlade kappan, fäste mit svärd,
Tog baretten pa,
Jag fann ej i bela Guds härliga värld,
Din like enda!
Du lyser som stjärna, du doftar som sos,
Och din leende mund,
För den flyktar sorgen genast sin kos.
Som hinden för hund.
Kung Gösta, Kung Gösta, ditt rikets klenod,
För dig Margaretha, jag spiller mitt blod,
Dina färger jag bar.

Pri kraljici Margareti.

H. Alfvén. — Junker Nils poje in se spremlja na lutnji.

Kaj naj pojem zdaj,
O, kraljica, ukaži!
Moja lutnja je ubrana . . .
Pojem naj o čutih,
Divje naraščajočih,
O maščevanju in sovraštvu?
Pojem naj ti o viteških delih
Na ptujih obalih,
O junaku, ki počiva v grobu globokem
V sveti tam deželi?
Pojem naj o ljubih v mladostni pomladi,
Kojim solnce nikdar ne zaide.
Ne, ne, za te kraljica uberem strune,
Slušaj tvojega viteza!

Nadel sem plašč si in opasal svoj meč;
Pokril baret.
Na svetu vesoljnem tudi našel ne deve
Lepoti tvoji le štet.
Ti svetiš ko zvezda, duhtiš ko cvet
In tvojim ustim sladkim
Beže skrbi kot srna pred psi.
Kralj Gustav, kralj Gustav, biser države
Je tvoja kraljica.
Za te, Margareta, pretil bi solze krvave,
Tvoje barve nadel bi si na vek.

II.

I de sidste Öieblikke.

Danska.

For Öiet lukkes til sidste Blund.
O, lad det dit Öie møde,
Og hold mit Hoved i Dödens Stund
Blidt i dine Haender bløde.
Og tryk et Kys paa min blege Mund
For alt hvad jeg maatte lide.

Du kyssed mig aldrig,
O kyss mig kun,
Nu ingen kan der faa at vide,
Da vil jeg tro at jeg baeres frem,
Hvor Stjernerne Klarhed taender:
Da vil jeg tro at mod Himlens Hjem.

V poslednjem trenutku.

Ko poslednjič se oko zapre,
O naj se sreča v tvojem mi očesi.
V naročju tvojem imam naj glavo
In v rokah tvojih mehkih.
Poljublaj ta mi ustna blede
V plačilo boli, ki sem jo trpel.

Nikdar poljubila me nisi,
Poljubi me vendar tedaj,
Saj nihče o tem ne bo vedel.
In verovati hočem, da odplavam tja,
Kjer vžiga jasnost se zvezda,
In verovati hočem, da v nebes domov

Jeg bæres af Englehaender
Da vil jeg tro at de kysse mig,
Thi al min Kval og Kvide,
Som Nattens Taage fra Solens Vei,
Da bort fra mig Bryst maa glide.

Neso roke me angelov.
Da verovati hočem v njih poljub,
Saj vse trpljenje in bolesti vse
Zbeže kot megla v zore svit
Iz prs-utrujenih.

□ □

III.

Synnöves Sang.

Danska.

Nu Tak for Alt ifra vi var smaa
Og legte sammen i Skog og Lage.
Jeg taenkte Legen den skulle gaa
Op i de graanende Dage.

Jeg taenkte Legen den skulle gaa
Ud fra de lövede, lyse Birke
Did frem hvor Solbakkehuse staa
Og til den rödmalte Kirke.

Jeg sad og ventede saa mangen Kveld
Og saa did bort under Granehejen,
Men skygged gjorde det mørke Fjeld,
Og du, du fandt ikke Vejen,

Labodji spev.

Ona ni jokala, ampak nemo je gledala v daljavo. Med tem je jela tiho peti, potem glasneje, dokler ni z jasnim glasom zapela sledečo pesem. (Iz kmetske novele Synnöve Solbacken.)
Peer Gynt pl Björnson.

No, hvala za vs., odkar sva mlada
Po lokah se skupaj igrala.
Aj, meni! sem, igra ostane
Do pozne mi, sive starosti.

In m'stil sem, da igra ostane,
Da tja med jelke krene ji pot,
In tja k obžarjeni solnčni koči
In k cerkvi rudeči krene ji hod.

Sedel sem in čakal mnog večer
In zrl med jelke sem dol,
A s senco pokrila gora je pot
In ti si do mene zgrešila hod.

□ □

IV.

Vinden.

Danska.

Mo'r, mo'r! kan du höre, de klagende stön?
Det er kun vinden, der suser min sön.
Aa mo'r. Er det bare vinden?

Mo'r, mo'r! kan du höre! det graeder saa trist?
Kun viuden, der rasler med blag og med kvist?
Aa mo'r. Er det bare vinden?

Mo'r, mo'r! kann du höre de listende trin?
Jeg svarer dig barn, det ev vind, kun vind.
Aa mo'r. Men hvem er da vinden?

Du lange dreng. Kan du vare saa dum,
Den kommer fra det store rum
Aa mo'r! Men hvem er da vinden? —

Vinden er storm og blaest!
Spörg ikke mere, det sömmer sig bedst,
Aa mo'r! Jeg er saa angst vor vinden!

Veter.

Mati, mati, moreš čuti li ječanje moje?
To le vetra tihi je šepet, otrok.
O mati, je li res le veter?

Mati, mati, čuješ li žalno ihtenje?
Le veter po vejah žalno šumi.
O mati, je li res le veter?

Mati, mati, čuješ drsajoče korake?
Povem ti, otrok, le veter je, veter.
O mati, pa kaj li je veter?

Ti velik mladenič, kje tvoja je pamet?
Ta pride . . . ta pride . . . iz daljnega kraja.
Ali mati, pa kaj li je veter?

Veter vihar je in piš.
Ne vprašuj več, bolje tako je.
O mati, kako se jaz vetra bojim!

V.

Delibes :

Les filles de Cadix.

Nous venions de voir le taureau,
Trois garçons trois fillettes
Sur la pelouse il faisait beau,
Et nous dansions un bolero
Au son des castagnettes:
Dites moi voisin, Si j'ai bonne mine,
Et si ma basquine
Va bien, ce matin
Vous me trouvez la taille fine? — ah!
Les filles de Cadix aiment assez cela ah!

Et nous dansions un bolero
Un soir c'était dimanche,
Vers nous s'en vint un hidalgo
Cousu d'or la plume au chapeau
Et le po'ng sur la hanche:
Si tu veux de moi
Brune au doux sourire?
Tu na's qu'a le dire
Cet or est à toi
Passez votre chemin beau sire — ah!
Les filles de Cadix n'entendent pas cela ah!

Et nous dansions un boléro
Au pied de la colline.
Sur le chemin passait Diégo
Qui pour tout bien n'a qu' un manteau
Et qu' une mandoline:
La belle aux douxyeux,
Veux- tu qu' à l' église
Demain te conduise
Un amant jaloux?
Jaloux! Jaloux! quelle sottise! Ah!
Les filles de Cadix craignent ee défaut là!
Ah!

Delibes :

Kadiška dekleta.

Pravkar smo videli bikobórbo,
Trije fantje, tri dekleta.
Lepo je bilo na trati
In plesali smo „bolero“
Pri zvoku kastanjat:
„Povej mi, sosed, ali sem lepa
In mi li dobro pristoja
Tó jutro moje krilo?
Ali se ti zdim lepe rasti? — ah!“
To imajo kadiška dekleta rada, ah!

In plesali smo „bolero“
Zvečer, v nedeljo je bilo,
Približa se nam „hidalgo“,
Ves v zlatu, pero za klobukom
In pest ob boku:
„Ali bi me hotela
Ti rjavka s sladkim smehljajem?
Reci samo
In Tvoje je to zlato.“
Hodi svojo pot, lepi gospod -- ah!
Kadiška dekleta ne poznajo tega — ah!

In plesali smo boléro
Pod zelenim gričkom.
Pa pride mimo Diego,
Ki nima drugega kot plašč
In mandolino:
Ti dekle sladkooko,
Ali hočeš, da povede
Te jutri v cerkev
Ljubček ljubosumen? —
Ljubosumen! Ljubosumen! Kaka bu-
dalost! ah!
Ah! Kadiška dekleta se bojé tega zla! ah!

Valborg Svårdström je rojena v Gefle, v malem severo švedskem mestecu. Njene sestre Sigrid, Astrid in Olga so tudi izborne pevke. Tekom prihodnjega leta nameravajo vse štiri sestre skupno nastopati v koncertih po Evropi. Ko je bila Valborga stara 12 let, je že nastopila javno v koncertu in že takrat je navdušila občinstvo. Njena mati, globoko čuteča in mehka duša, jo je učila pojmovati in izražati misli skandinavskih pesmic. S 16. letom je bila vzprejeta na konservatorij v Stockholm. Ko ga je dovršila, je vstopila na kraljevo dvorno opero istotam. Pela in igrala je na dvorni operi šest let. Kmalu je zaslovela kot operna in koncertna pevka z zelo obširnimi glasom (od as do trikrat črtanega a). V nad 500 koncertih v Evropi si je priborila priznanje in občudovanje občinstva in kritike, ki jo po pravici prišteva med največje pevke-umetnice sedanjega časa.

Jurij Széll je bil rojen v Budapešti leta 1897. in se je od leta 1904 naprej izobraževal na Dunaju v klavirski umetnosti pri prof. Robertu, v teoriji in kompoziciji pri prof. Försterju in prof. Mandyczevskemu.

Kot 11 letni deček — nazvan „Wunderknabe“ — je koncertiral prvokrat v „Tonkünstlerorkestru“ pod Nedbalom, ki je izvajal tudi njegovo prvo uverturo in pod vodstvom pl. Schucha v izvanrednem koncertu draždanske dvorne opere, kjer je prednašal svoj „Rondo“ za klavir in orkester sam, generalni ravnatelj pl. Schuch pa je dirigiral njegovo uverturo. Nadaljni koncerti njegovi so sledili v Londonu v velikanski Albertovi dvorani kakor tudi v „Queens-Hall“, dalje v Monakovem (Konzertverein) in v Pragi (nemško deželno gledališče). Med njegovimi skladbami je dosegel njegov kvintet v E-duru pri Rosé-kvartetu in pri dunajskem „Tonkünstlerverein“ največji uspeh.

Svojo novo veliko simfonijo bo dirigiral še letos na Dunaju, Berlinu, Düsseldorfu in drugod. Kar drugi veliki umetniki ne morejo doseči, dosegel je ta deček imponujoč s svojim talentom kot fenomenalen virtuoz, izredno nadarjen komponist in dober dirigent, da je imel velike koncertne dvorane („Großer Musikvereinsaal“) na Dunaju, v Berlinu in Londonu razprodane in da občinstvo in kritika priznava njegove velike vspehe kot skladatelj in virtuoz.

Dunajske in londonske kritike smatrajo njegov nastop kot znamenit pojav in ga resno primerjajo z mladim Mozartom in Mendelssohnom.

Till Eulenspiegel. Vesele burke. Po stari nagajivi navadi — v Rondo obliki. Ena najgenialnejših svetovnih skladb za veliki orkester so Riharda Straussa „Vesele burke Till Eulenspiegela“. Georges Széll je priredil znamenito skladbo za klavir. Vsebina njena je približno tale:

„Bil je nekaj norčav, nagajiv hudomušnež. Ime mu je bilo Till Eulenspiegel. Zloben pritikavec je — veselih oči in pretkanomodrega obraza. S šibicami in zlobnimi dovtipi bije vsakdanje obraze navadnih ljudi na trgu in hiti preko njih uganjat predrzne burke. Le počakajte, vi potuhnjenci! Till vam jo zagode, da ne bodete preveč zaspani in leni. S skokom je na konju, mrho vodi po trgu sredi branjev. Kako mu zvončka kraguljček na kapi! Branjevke kriče, lonci se v črepinje razlete, mladina pa poskakuje veselja. On sam jo pa popiha s sedemmiljonskimi koraki in tolče s šibicami na desno in levo. — Ušel je. — Skril se j' v mišjo luknjico.“

Kar se prikaže preoblečen v pastorja in govori ljudstvu v globokem basu o morali. Iz palca na nogi gleda nagajivček. Vest mu očita, da ne dela prav. Groza ga obide — kakšen bo konec!

Postane kavalir. Dvoriti prične lepim deklam; sprva za šalo, potem se pa res zalubi. Izvoljenko snubi. Ljubi snubač dobi fin košek. Izvođenka Tilla odkloni.

Ves divji pobegne, ona ga pa še zasmehuje.

Skregan je s svetom. Maščevanje priseže. Nasproti mu pride nekaj sitnih profesorjev-filistrov.

Kot profesorski kandidat, ki hoče promovirati, stopi pred nje. Stavi jim nezaslišana vprašanja, ki jih ne morejo rešiti. Osupnene in osramočene pusti na cedilu. Profesorji začno v petih jezikih o vprašanih disputirati, — pa drug drugega ne razumejo. — Ko se najbolj kregajo, jim od daleč pokaže Till osle! Zdej šele sprevidijo, da jih je imel Till za norca. On se pa veseli svoje burke, stopica dalje ter žvižga poulično pesem (Gassenhauer). Pa še mu ni dosti. Vnovič začne živeti lahkomišeljno življenje. Toda konec je blizu. Dasiravno preobrača kozolce, burko za burko, predrznosti brez meja, postane osvete željen norec. Katastrofa se bliža. Straža ga prime. Med ropotanjem bobnov ga pelje pred sodišče. Pa še ravnodušno žvižga. Sodišče ga obsodi — na smrt! Rabelj pristopi obesi ga. Till visi. — Sledi zadnji vzdih — zadnji vstrpet — mrtev je. On zgine — njegove burke, humor in dovtip pa ostanejo na vek.

